

Чернігівський національний технологічний університет, Україна

Реалізація інвестиційних проектів регіонів: досвід ЄС

У сучасних умовах інвестиції виступають найважливішим засобом забезпечення умов економічного зростання, структурних зрушень в економіці, підвищення якісних показників економічної діяльності на всіх рівнях економіки. Саме через зроблені інвестиції можна розвивати конкурентні переваги кожної місцевості, нарощувати конкурентоспроможні виробництва.

Розвиток регіональної економічної політики є режимом функціонування регіональної системи, орієнтованим на позитивну динаміку параметрів рівня та якості життя населення, забезпеченого стійким, збалансованим багатфакторним відтворенням соціального, господарського, ресурсного й екологічного потенціалів території. Регіональна політика принципово відрізняється від усіх інших тим, що розглядає регіони й регіональні проблеми в комплексі й спрямована на узгодження загальнодержавних і регіональних інтересів.

Значення регіональної політики і увага до неї у світі неухильно зростають. Про це, зокрема, свідчить той факт, що у Стратегії розвитку Європи на період до 2020 року передбачено, що 60-75 % всіх коштів, спрямованих на реалізацію Стратегії, буде витрачено на заходи, пов'язані з досягненням цілей регіонального розвитку [1]. Прагнення України до євроінтеграції обумовлено бажанням отримати фінансову допомогу, але треба враховувати, що для «нових» країн ЄС було встановлено «стелю» щорічно виділених коштів у розмірі 4 % від національних ВВП з міркувань про низьку поглинаючу здатність їх фінансових систем. Вважається, що такий обсяг допомоги країна може прийняти без значного збільшення інфляції. Отже, чим сильнішою Україна увійде до цього союзу, тим більше вона зможе отримати від нього.

Одним з найважливіших принципів регіональної політики ЄС, що діє з 1988 р., є принцип доповнюваності, відповідно до якого всі заходи фондів ЄС співфінансуються з боку країн-членів (з національних і регіональних бюджетів,

а також інших джерел, у тому числі коштів приватних компаній); інститути ЄС можуть надавати ресурси тільки в якості додаткового джерела при реалізації національних програм і не мають права визначати об'єкти свого втручання виключно за власною ініціативою. Місцеві органи управління повинні покрити від 15 до 50 % витрат, пов'язаних з конкретними проектами, за рахунок місцевих джерел, оскільки не мають сенсу проекти, які нав'язуються органами вищого рівня, і реалізація проектів повинна бути дійсно корисною громаді.

В цьому процесі велика роль консалтингу, бо вміння розробити та впровадити потрібні проекти не виникає без зусиль та кваліфікованої підтримки. Для успішно реалізованих проектів ЄС концентрує додатковий резерв коштів, натомість при нецільовому використанні ресурсів можуть наступити санкції та відмова у фінансуванні. Наприклад, досягнення Польщі пов'язуються з успішним освоєнням коштів ЄС через вдалу реалізацію проектів, але це характерно далеко не для усіх країн ЄС.

З метою створення додаткової доданої вартості при використанні коштів фондів ЄС функціонують технічні програми групи Європейського інвестиційного банку, які покликані поліпшити розробку регіональних проектів і підвищити їх якість. Наприклад, програма «Спільна допомога в підтримці проектів у європейських регіонах» (JASPERS) повинна допомогти країнам ЄС у підготовці якісних проектів на всіх етапах їх розробки, починаючи з плану проекту і закінчуючи отриманням кінцевої допомоги.

В реформі політики згуртування ЄС на 2014-2020 рр. [2] робиться акцент на кредити, а не субсидії, що має підвищити якість проектів і перешкоджати залежності від субсидій. Політика ЄС рухається сьогодні в напрямку збільшення обсягів допомоги, яку необхідно повертати, намагаючись таким чином збільшити рівень наявних ресурсів, створити додаткові стимули для забезпечення ефективності з боку бенефіціарів, а також для додаткового досвіду, який надається банками і сектором фінансових послуг.

Згладжування міжрегіональних контрастів в ЄС часто досягається вирівнюванням кількісних показників, при якому зберігається якісне

відставання проблемних територій у розвитку постіндустріального інноваційного суспільства. Так, регіони ЄС розрізняються не тільки за рівнем поточного економічного розвитку або соціальною обстановкою, а й за можливостями змінити ситуацію. Ані поточна підтримка відсталих територій, ані навіть створення загального сприятливого інвестиційного клімату для підприємств (що найчастіше мають середню або низьку наукоємність) не дає стійкого скорочення розриву в рівні регіонального розвитку. Вважається, що ліквідувати в перспективі прірву між провідними економічними центрами ЄС і периферійними територіями можна лише створюючи можливості для нарощування в регіонах власного потенціалу інноваційного розвитку.

На тлі нових можливостей фінансування ЄС на 2014-2020 рр. і запуском нової програми Творчої Європи, підкреслюється потенціал зростання культури і творчості для міст та регіонів: інвестиції в культуру фундаментально впливають на економічну привабливість, а отже, на зростання зайнятості, розвиток міст і регіонів. В основі лежать п'ять секторів: «культура», «спорт», «освіта», «економіка» і «безпека»; при цьому інвестиції в першу трійку сприяють двом останнім. Україні також варто звернути увагу на ці складові, оскільки намагання зекономити на них звичайно не призводить до розвитку суспільства та економіки.

Висновки і пропозиції. Отже, при реалізації інвестиційних проектів в Україні варто враховувати досвід ЄС, використовуючи інвестиційний консалтинг для підвищення рівня проектного менеджменту та першочергової реалізації проектів, які визнані необхідними для розвитку громади.

Література:

1. "Щодо вдосконалення територіально-організаційних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності в Україні". Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/897/>

2. Refocusing EU Cohesion Policy for Maximum Impact on Growth and Jobs: The Reform in 10 points [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1011_en.htm